

Izhajajo vsako jutro.
Veljajo do konca leta 1918 20 K.
Za četrt leta K 10—
Mesečno K 3.50.
Posamezna številka 20 v.
Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.
Telefona št. 180.
Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 70.

V Ljubljani, nedelja dne 22. septembra 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno poročilo. Navali Italijanov.

Dunaj, 21. septembra. (K. u.) Uradno.
Italijansko bojišče.
Sovražno akcijo proti delom postojank v
odseku Tonale je v kali zadušil naš uničevalni
oganj.
V Judikarijah in dolini Concei, pri Mori in
na visoki planoti krajevni mali boji.
Med Brento in Piavo se je omejeval Italijan
po neuspehu zadnjih dni na slabotne sunke proti
našim postojankam Tasson severovzhodno Monte
Pertica, ki so bili vsi brez ostanka zavrnjeni.
Albanija.
Nobenega omembe vrednega bojnega de-
lovanja.
Zahodno bojišče.
Pri c. in kr. četah nič važnega.
Šef generalnega štaba.

Delo naših letal.

Dunaj, 21. septembra. Iz vojnega tiskov-
nega stana javljajo: Dne 20. t. m. so letala 61.
stotnije letalcev iz lastnega nagiba k podjetnosti
pod vodstvom nadporočnika Suputa spustila iz
neznatne višine na vse od sovražnika zasedene
otoke v Piavi 1000 kg bomb in so oddala iz
strojnih pušk 8000 strel. Napad je imel viden
uspeh. Dve brvi ste razdejani.
Na morju.
Dunaj, 21. septembra. Naš podvodnik je
12. septembra torpediral francoski podvodnik
severno od Orača. Rešen je en častnik.

Nemško vojno poročilo. Ofenziva na zahodu.

Večerno poročilo.

Berolin, 20. septembra. (K. u.) Uradno.
Z bojnih front ničesar novega.
Berolin, 20. septembra. (K. u.) Uradno.
Vojna skupina kraljeviča Ruprechta.
Vzhodno Merckema je bil zavrnjen delni
napad Belgijcev.
Živahno poizvedovalno delovanje med Lyso
in Scarpo.
Pri zavrnitvi angleških bataljonov, ki so
napadli severno La Basse, smo dobili 50 ujet-
nikov.
Vojna skupina general. polkovnika von Boehna.
Med Gouzeaucourtom in Sommo začasno
močno artiljerijsko delovanje. Angleški delni na-
pad severozahodno Bellicourta se je izjalovil pred
našimi črtami.
Južno Somme smo umaknili svoje, še daleč
pred postojanko ostale prednje čete nazaj na to
postojanko in smo tedaj izpraznili tudi Essigny
le Grand.
Vojna skupina nemškega cesarjeviča.
Med Vauxaillonem in Jouy so sledili zvečer
silnemu ognju sovražni napadi. Na slemenu za-
hodno Jouy se je ustalil sovražnik, sicer je bil
zavrnjen.
Pri vojnih skupinah generala von Gallwita
in vojvode Albrehta nobenega posebnega bojnega
delovanja.
von Ludendorff.
Podvodna vojska.
Berolin, 21. septembra. Potopili smo 14
tisoč ton.
Šef admiralnega štaba.

Foch hrabri vojake.

Ženeva, 21. septembra. „Petit Journal“ po-
roča, da je izdal Foch z ozirom na Burianovo
nato armadno povelje, v katerem jih hrabri in
bodri na nadaljni boji.

Francosko vojno posojilo.

Pariz, 20. septembra. Francosko posojilo od
12 milijard frankov je zbornica odobrila.

Angleški premogarni ne bodo služili.

Rotterdam, 21. septembra. „Daly Mail“
javlja, da je Angleška vlada pripravila vojni urad
do tega, da preklicje vpoklic premogarnjev.

Kanada hoče postati samostojna.

Haag, 20. septembra. V Kanadi vedno bolj
narašča gibanje, da se proglasi Kanada za sa-
mostojno republiko.

Iz Italije.

Lugano, 21. septembra. Avijatika Locatel-
lija, ki je postal znan po svojem poletu na Du-
naj, so nad Reko sestrelili.

Lugano, 21. septembra. Župana kraja Bir-
mione ob Gardskem jezeru so zaprli radi kvara-
žugonstva.

Rusija.

Zaupanje sovjetske vlade.

Stockholm, 20. septembra. Po poročilih
„Izvestija“, lista, ki blizu stoji sovjetski vladi, so
v informiranih vojaških sovjetskih krogih mne-
nja, da bodo japonske čete generala Nakašima
prišle šele v dveh mesecih do Urala. Sovjetska
vlada upa, da bo do takrat Čehoslovake popol-
noma premagala in na Uralu zbrala toliko čet,
da ustavi nadaljnje prodiranje Japoncev. Sovjet-
ska vlada pošilja neprestano ojačenja na Ural.

Levi socijalni revolucionarji so se razcepili.

Stockholm, 20. septembra. Več socijalnih
revolucionarjev, med njimi Bišenko, Ustian, Ko-
legasen in Babehutov so, kakor poročajo
„Izvestija“, naznanili svoj izstop iz stranke levo
stoječih socijalnih revolucionarjev. Za 25. sep-
tembra je sklican kongres levih socijalnih revo-
lucionarjev, ki se bo bavil z zbližanjem s so-
vjeti. Precešen del udeležencev kongresa se je
že pridružil sovjetski vladi.

Boljševiki niso v stiku z Francijo.

Stockholm, 20. septembra. Francoski soci-
jalistični vodja Dumas je poskusil, kakor poro-
čajo „Izvestija“, doseči stik med Francijo in
sovjetsko vlado. Poskus se je ponesrečil, ker so
se temu upirali boljševiki.

Aleja zmagovalcev v Moskvi.

Stockholm, 20. septembra. „Pravda“ po-
roča, da je sovjetska vlada sklenila v spomin
junakov revolucije napraviti po vzoru berlinske
aleje zmagovalcev tudi v Moskvi tak revolucio-
naren drevored zmagovalcev. Postavili bodo 50
kipov mož, ki so se odlikovali na polju revolu-
cije. Kipe bodo izvršili najboljši ruski umetniki.

Petrograd, 20. septembra. Razburkano morje
zadnjih dni je vrglo mnogo oficirskih trupel na
kopno. So to najbrže kronštatski oficirji, ki so
jih bili ustrelili, ker niso hoteli pristati k boljše-
vikom. V Kronštatu je bilo ustreljenih tudi šest
popov, ki so bili baje v zvezi z antanto.

Kodanj, 21. septembra. V nedeljo so se
vršila v Petrogradu zborovanja, ki se jih je ude-
ležilo mnogo tisoč ljudi. Boljševiki so sklenili na-
povedati antanti vojno, zapreti vse antantne dr-
žavljanke in zapleniti njih premoženje. Pomorščaki
so zaprosili naj jih pošljejo na Murman borit se
proti Angležem.

Lipso, 20. septembra. Atentat na Trockega
je izvršil neki vojak; a ni zadel. Tudi na pred-
sednika rusko-ukrajinske mirovne delegacije so
nameravali atentat.

Kadeti.

Moskva, 19. septembra. „Izvestija“ javlja
o konferenci kadetov, ki se je baje vršila v Sa-
mari. Na konferenci so ponovno povdarjali, da
se drže kadeti neupogljivo svoje smeri. Oni ne
priznavajo brestovskega mira in hočejo končati
vojno v sporazumu z antanto.

Stockholm, 21. septembra. „Svenska Dag-
bladet“ ima preko Helsingforsa, da ustanavlja
Miljukov novo ustavoverno monarhistovsko stranko.
Dosedajna kadetska stranka je namreč razpadla
radi neodvisnosti glede vprašanja, naj — li re-
vidira svoj program v Nemcem-prijaznem smislu
ali pa naj se ustanovi nova stranka. Večina je
za Miljukova. Prejšnji antanti prijazni sklep so v
Moskvi baje zavrgli.

Čehoslovaki so odnesli zlato.

Stockholm, 20. septembra. Rusko časopisje
javlja obširne podrobnosti o zlatu, katero so od-
nesli Čehoslovaki iz Kazana. Sovjet je pobral po
petrogradskih in moskovskih bankah velike mno-
žine zlata in ga skril v Kazanu. Ko so Čeho-
slavski mesto zavzeli, so prišli zlatu na sled in
vse odnesli.

Georgijski patrijarh umorjen.

Ženeva, 20. septembra. V prejšnjem letu
od narodnega zbora izvoljeni georgijski patrijarh
Kyrian Rom, ki je bival čez poletje v Tiflisu, je
bil, kakor poroča „Journal de Geneve“, od ne-
kega neznanca umorjen.

Vpoklic zdravnikov.

Stockholm, 20. septembra. „Pravda“ po-
roča, da so bili v Veliki Rusiji vpoklicani vsi
zdravniki letnikov 1888 do 1891, zobozdravniki
letnikov 1891 do 1897, vsi živinozdravniki letni-
kov 1888 do 1891, vsi lekarnarji letnikov 1888
do 1897 in vsi ranocelniki letnikov 1888 do 1891.

Laški odgovor na mirovno noto.

Počasi prihaja odgovor na odgovorom na
našo mirovno noto. Prvi so se oglasili Amerikanci,
ki imajo danes v rokah vojaško, politično in go-
spodarsko vodstvo antante in izjavili so, da se
ne pogajajo. Amerikancem so sledili Angleži,
Francozje in Lahi. Pri teh sicer niso odklonili
naše mirovne ponudbe vlade, ampak njihovi vo-
dilni državniki in njihovo veliko časopisje. Kdor
pa pozna tesno zvezo, ki obstoja na evropskem
zapadu med vladam in med časopisjem, ta ne

more dvomiti niti trenotek, da bo tudi oficijelni
odgovor ravno tak, kakor ga je napovedalo časo-
pisje. Tudi grof Burian je sam potrdil, da je
„bilo takega odgovora pričakovati — človek se
nehote vpraša, zakaj je potem pač stavil svoj
predlog?“

Kot Slovence nas najbolj zanima odgovor
laške vlade. Kadar se gre za Lahe, se gre kot
za njihove najbližje mejaše tudi za nas, se samo
za nas kot Avstrijce, ampak tudi za nas kot Slo-
vence. Laška brzojavna agentura, ki igra pri Ita-
lijanih isto vlogo, kot pri nas korespondenčni
urad, namreč „Agenzia Stefani“, je objavila od-
govor, ki nam pove ob enem tudi mnenje laške
vlade. V svojem odgovoru pravi med drugim:
Antanta in Zedinjene države so svojo gorečo
željo po pravičnem miru že večkrat dovolj poka-
zale in povedale so tudi najvažnejše podlage, na
katerih mora sloneti bodoči mir. O teh točka av-
strijska nota molči. Ravno tako molči o italijan-
skih aspiracijah. Te so avstrijski vladi dobro
znane in so pripoznane od alirancev. Njigovo
uresničenje vidimo v dovršitvi narodne edinosti,
v oprostitvi laških narodov (?), katere je zasuz-
njila monarhija, in v uresničenju neobhodno po-
trebnih pogojev za varnost Italije. Dokler avstrij-
ska vlada teh ciljev ne pripozna, za katere se
aliranci solidarno vojskujejo, se Italija ne bo ne-
hala vojskovati.“

Ta izjava je tako značilna za razumevanje
današnjega položaja, da je vredna par vrstic. Kaj
zahteva Italija?

Italija zahteva uresničenje svojih nacionalnih
aspiracij, zahteva torej teritorialne pridobitve.

Te pridobitve niso majhne, zlasti za nas
ne. Imeti hočejo Trst, skoro celo Istro, Dalmacijo
in celo vrsto otokov. To zahtevajo na podlagi
„narodnostnega principa“, kolikor se to tiče Trsta
in nekaterih mest, kjer pa ta princip več ne drži,
pa na podlagi potrebnih pogojev za varnost
Italije.

O teh pogojih zatrjuje laška nota izrečno,
da jih je antanta priznala; v mislih ima brzčas
londonsko pogodbo.

O Wilsonovi samodolčbi torej ni nobenega
govora. Italijani je ne pripoznajo, ampak se po-
stavljajo čisto na staro imperialistično stališče,
ki smatra narode in dežele za objekt različnih
kupčij in državnih pogodb, ne pa kot subjekt.
Kakor to zahteva Wilsonov program. Še vsi so
spominjali nedavne borbe med Sonninom in
med privrženci laško-jugoslovanske sprave. Zadnja
izjava laške vlade kaže, da sedi Sonnino še vedno
trdno na svojem stolu in ne odjenja od svojih
starih zahtev in od svojega starega programa niti
za las.

Kaj moremo sklepati iz tega? Prvič skle-
pamo iz laškega odgovora, da tudi pri antanti ni
vse zlato, kar se sveti in da bodo samodoločbo
uporabljati le tam, kjer jim kaže in nese, drugod
pa zopet ne. Izgovorov in olepšav, zakaj se mora
ta princip uveljaviti tu, in zakaj se ne sme in
ne more tam, ne bo manjkalo. Drugič sklepamo
iz laškega govora, da je vse govoričenje o
laško-jugoslovanskem sporazumu prazna slama,
katero mlitajo Lahi samo zato, da bi priletelo v
naše oči kolikor mogoče veliko plev, da ne bi
spoznali njihovih pravih namenov. Tretjič sklepa-
mo iz tega odgovora, da bi bila zmaga Lahov s
pomočjo antante za Slovence in za Hrvate naj-
večja narodna nesreča, obstoječa v razdelitvi na-
šega narodnega telesa.

Četrtrič sklepamo iz laškega odgovora, da
so vse besede o slogi in sporazumu z jugoslo-
vani prazne obljube, ki merijo samo na to, da
vsgo med nami z ozirom na simpatije, katere
življajo morebiti v nekaterih jugoslovanskih krogih
Francozje in Angleži, razdor in razpor, da bi
sami toliko lažje ribarili v kalnem.

Petič sklepamo iz laškega odgovora, da je
še vedno bolje za nas, če ostanemo kot celota
združeni s Podonavjem, kamor nas vlečejo zgo-
dovinske, zemljepisne, pravne in ustavne vezi,
kakor pa da nas trgajo Lahi s svojo zahrbtno in
zavratno politiko na bogve koliko delov. Res je
sicer, da bomo imeli še mnogo opravka z Nemci
in Mažari, če ostanemo v Avstriji, ravno tako je
pa tudi res, da so Nemci vsaj odkriti naši na-
sprotniki, katerih se bomo poprej ubranili kakor
Lahov in ravno tako je tudi res, da bo naš raz-
merje do Nemcev in Mažarov postajalo vedno
ugodnejše, samo da se v monarhiji prično enkrat
resne reforme v demokratičnem smislu. Demo-
kracija se razvija, o tem ni dvoma; in kolikor
bolj se razvija demokratizacija, toliko očitnejše
se bo izpreminjalo razmerje glasov pri volitvah,
dokler ne bo zmaga gola in navadna resnica,
da je monarhija prav za prav slovanska država
s slovansko večino. Monarhije ni treba razbijati
— to gre predaleč; samo politične izobrazbe je
treba slovanskim narodom in demokratičnih re-
form, pa bo monarhija kmalu postala to, kar je
res. Takrat bo pa tudi za Slovence dovolj pro-
stora v nji.

Antanta mora odgovoriti.

Dunaj, 21. septembra. Zdi se skoro gotovo,
da antanta ne poda skupnega odgovora na noto.
To je značilno za razmerje med državami an-
tante. Antanta se ne more domeniti o skupnem
odgovoru, ker bi se prejasno pokazala njena od-
visnost od Amerike.

Curih, 21. septembra. „Morgenzeitung“
pravi, da je Wilsonov odgovor napravil neugo-
den vtis. Zato hočejo ustanoviti skupni diplomati-
ski svet antante, v katerem naj bi predsedoval
Lloyd George.

Ženeva, 21. septembra. „Echo de Paris“
pravi, da je uradna izjava antante takorekoč iz-
ključena. Tak skupen odgovor bi se le razdrpal
razmere v antanti.

Ženeva, 21. septembra. „Progres de Lyon“
piše, da mora antanta vkljub svojim pomislekom
dati javen skupen odgovor. Antanta mora pred
celim svetom obrazložiti svoje mirovne pogoje.

Sofija, 21. septembra. Malinov je odgovoril
na mirovno noto Burianovo.

Rotterdam, 21. septembra. Iz Londona jav-
ljajo, da je bivši minister Albert Thomas na in-
teraliirani konferenci socijalistov izjavil, da je
Amerika prenapljeno odgovorila na noto Avstro-
ogrsko. Cenimo in obdajujemo naglico Američa-
nov, a v diplomaciji ni izgubljen čas, ki ga po-
rabljamo. In če bi bili aliranci nekoliko dnij
razpravljali, bi znalo biti to za nje zelo koristno.

Fulda, 21. septembra. Vsi nemški škofje
podajo papežu prošnjo, da bi podpiral avstro-
ogrski korak k miru.

Dnevna politika.

Poslanec Grafenauer zopet pred sodiščem.
Dne 28. t. m. se bo vršila pred višjim deželnim
sodiščem v Gradcu v zmislu znanega revizijskega
zakona ponovna razprava proti poslancu Grafen-
auerju, ki je bil leta 1915. od nekega vojnega
sodišča na Koroškem obsojen po § 65 a v več-
letno težko ječo.

Socijalistovska konferenca v Trstu od-
godena. Poročali smo, da bi se imela vršiti 22.
t. m. v Trstu konferenca italijanskih in jugoslo-
vanskih socijalnih demokratov, na kateri bi se
bilo razpravljalo o tržaškem vprašanju. Ta kon-
ferenca je bila sedaj odgodena.

Potovanje čeških zastopnikov k otvoritvi
slovenskega gledališča. Pisatelj Machar in na-
režiser češkega narodnega gledališča Kvapil ho-
četa kot zastopnika pisateljskega sveta priti v
Ljubljano k otvoritvi slovenskega gledališča. Iz
Ljubljane bi se potem peljala v Zagreb. Praška
policija pa jima je brez navedbe razlogov zav-
nila prošnjo za potna lista v Zagreb. Kvapil je
bil še nedavno izgnan z Reke.

Poljski aktivisti za skupni nastop s cen-
tralnimi državami. Oficijelno varšavsko časopisje
se je oglasilo zadnje dni ter postavilo pogoje,
pod katerimi bi bili poljski aktivisti pripravljeni
skupaj s centralnimi državami vzeti v pretres
ustanovitve samostojne poljske države. Njih za-
hteve so te-le: 1. Dohod do morja; 2. integriteta
kongresne poljske; 3. integriteta Galicije; 4. di-
rektna meja med Poljsko in Rusijo. Berolinski
in tudi ukrajinski krogi tem zahtevam niso na-
klonjeni, zlasti pa zahtevajo Nemci direktno mejo
z Ukrajino, ne samo, da si zagotove direktne do-
bave iz Ukrajine, marveč pred vsem, da poljska
država na njenih vzhodnih mejah ne dobi pre-
velike vojaške moči.

Poljski revolucionarni komite proti polj-
ski vladi. „Neues Wiener Journal“ poroča iz
Krakova: Revolucionarni komite v Varšavi raz-
širja oklic, v katerem grozi regentom in ministrom
s smrtjo, ako bi nadaljevali pogajanja z Nemčijo,
ali jih dokončali. Vsi socijalni demokratje v Polj-
ski so zavrgli načrt zveze z Nemčijo ali z obema
osrednjima državama.

Finci brez kralja. Kakor poročajo nemški
listi, pritiskajo na princa Hessenskega, naj še ne-
koliko počaka, predno se da kronati za finskega
kralja. Čaka naj 5 let, potem pa naj odločijo
Finci sami, ali ga hočejo ali ne.

Poljaki se posvetujejo. K r a k o v, 21. sep-
tembra. Parlamentarna komisija poljskega kluba
je imela v navzočnosti ministra dr. Galeckega
posvetovanje. Načelnik dr. Tertli je podal poro-
čilo o poslovanju in po daljši debati so sprejeli
predlog Teslowicza, ki konstatira, da zahteve
dežele še niso izpolnjene. Od načelstva kluba za-
htevajo, da prisili vlado k izpolnitvi teh zahtev.
V prihodnji seji kluba bo o tem podano poročilo.
Sprejet je predlog poslanca Witosza, naj si pri-
drži parlamentarna komisija stališče, katero bo
zavzela; stališče naj uravna po zadržanju vlade
napram davkom. Po končanem posvetovanju pa-
lamentarne komisije se je vršila dve uri trajajoča
konferenca dr. Tertila z zastopniki ljudske stranke,
ki jej je prisostvoval tudi dr. Galecki. Slo je za
zahteve poljske ljudske stranke, ki hoče, da bodi
zopet uvedena civilna uprava v Galiciji.

Komunisti o Masaryku. Stockholm, 21.
septembra. Glasilo čeških komunistov „Pru-
kopnik Svobody“ objavlja članek o Masaryku in
piše, da njegovo delo nikakor ni v smislu češko-
slovaškega narodnega sveta. Bivši državni po-
slanec Masaryk se sedaj nahaja v glavnem stanu
protirevolucionarjev; tam sedi v družbi s carskim
hlapecom Dutovjem. Povsod govore o zločinah Ma-
sarykovih čet. Češkoslovaška armada je pozabila
kakor i Masaryk na besede o imperijalizmu. Na
starost je postal Masaryk otročji romantik.

Proti državnemu kanclerju. Kolín, 21.
septembra. „Kölnische Zeitung“ potrjuje, da hoče

skupina svobodomiselnih in narodnoliberalnih poslancev in enega centrovca vreči državnega kanclerja. Časnik pa misli, da večina državno-zborske frakcije ne bo za to.

Ministri krađejo. Kijev, 21. septembra. Predsednik radnega ministrstva Golubovič, ki je znan iz pravde Dobrega, je obtožen sokrivde pri poverbi 5 milijonov, ki jo je zagrešil bivši poljedelski minister Kovalevski.

Iz domačih listov.

„Naprej“ ima članek o jugoslovanskem vprašanju po „Arbeiter-Zeitung“, iz katerega smo priobčili izveščke svojčas tudi mi.

V „Slovenskem Narodu“ je zavihtel dr. Tavčar zaradi afere Cora svoj bič nad ljubljansko kazino, — staro damo, kakor jo imenuje — katero je samo nekoliko ošvrknil, potem pa bič preobrne in „s ta debelim“ udira po deželni vladi, ki je vsega kriva. Predlaga enketo, ki naj izreče svoje mnenje o tem, če se je res deželna vlada zavezala s pogodbo, da prepušča Kranjski hranilnici prvo in zadnjo besedo o usodi realke; potem naj preiskuje, če je disciplinaren pregrešek, da vise po učilnicah sv. razpela in cesarjeve podobe; če je pregrešek, če se opravlja služba božja tudi v slovenskem jeziku; če imajo Nemci monopol, kar se tiče služb; poleg teh omenja še tri točke bolj uradnega začaja. — V članku „Brez naroda“ odločno odklanja vsako rešitev jugoslovanskega vprašanja brez države SHS.

„Slovenec“ prinaša kopico budimpeštanskih in dunajskih vestij o nameravani rešitvi jugoslovanskega vprašanja.

Po domovini.

Pastirsko pismo avstrijskih škofov. V petkovi številki „Slovenca“ se dr. Leopold Lenard v potu svojega obraza trudi dokazati, da skupno pastirsko pismo avstrijskih škofov za nas Slovence, posebej še Kranjce, „nima nobene obvezne veljave, dokler ni podpisano in uradno objavljeno od našega škofa“. Naš doktor bogoslovja naj vzame v roke dotično pastirsko pismo in si koncem lista ogleda podpis ljubljanskega in drugih slovenskih škofov. Prebere naj tudi opazko, da morajo vsi dušni pastirji naše državne polovice ta list vernikom prečitati in razložiti. Zanimivo je dopisnikovo „cerkvenopravno stališče“: „Dokler nam to pismo ni uradno objavljeno, nas nič ne briga“. Čudno se nam tudi zdi, da je naš knezoškofijski urad že parkrat skupni list avstrijskih škofov, sopodpisan od ljubljanskega knezoškofa, enostavno — prezrl. Enkrat, v zadevi abstinencnega gibanja, se je izkazalo, da se je to zgodilo na željo svetnika Janeza Kalana, ker se mnenje celokupnega avstrijskega episkopata ni ujemalo z njegovim zasebnim mnenjem. Najzanimivejši pa je konec dr. Lenardovega dopisa: „V narodnih in političnih zadevah so tudi škofje sinovi svojega naroda in imajo subjektivno mnenje, ki izvira iz njihove vzgoje in okrožja. A niti papež ne more v takih rečeh izreči objektivne in merodajne sodbe. Ravno tako imamo pa tudi mi lahko drugačno mnenje in prepričanje. Delajmo vsak po svoji vesti in po svojem prepričanju, držimo se načel Cerkve, a nad nami bo sodil Bog“. Ko smo svojčas mi pisali nekaj podobnega, toda v mnogo milejši obliki, nas je dr. Zore, profesor cerkvenega prava, ki pa ne uživa svetovnega slovesa, proglasil za krivoverce; upamo, da bo tudi dr. Lenarda obsodil na grmado.

Pododbor Narodnega Sveta za Štajersko bo ustanovljen dne 26. septembra v Mariboru.

120 kg krompirja na osebo. Zagrebška aprovizacija poziva mestno prebivalstvo, naj pride po krompir, katerega dobi vsaka oseba 120 kilogramov. Zdi se pa, da imajo Zagrebčani krompirja dovolj, ker jih mora aprovizacija še posebej pozivati. Čudimo se, da je kljub temu odmerjena prebivalstvu tako visoka količina krompirja. Prejuba dežela, kje mi ležiš!

Vojna škoda v Ljubljani. Ljubljanski občinski svet je sklenil najeti pri Vojnem kreditnem zavodu 3 in pol milijona kron posojila po znižani obrestni meri za pokritje škode, povzročene po vojnih dogodkih v mestnem okolišču ljubljanskem. Mestni stavbni urad je cenil škodo na štiri milijone kron.

Iz poštne službe. Za poštarka v Mokronogu je imenovan poštni adjunkt Miroslav Šubic.

Priznanje mejni finančni straži. Armadno višje poveljstvo je izrazilo finančni straži goriškega finančnega okrožja za njeno sodelovanje pri vojaškem obmejnem varstvu na Primorskem svoje posebno priznanje.

Prof. dr. Anton Medved iz Maribora je praznoval dne 15. septembra v Dobovi pri Brežicah 30letnico svojega mašništva. Dr. Medved je znan kot sloviti govornik.

Osebnost vest. Minister javnih del je imenoval suplenta Martina Volavška učiteljem v 9. činovnem razredu za obrtno šolo v Ljubljani.

„Goriška Straža“. V Gorici je začela izhajati kot tednik „Goriška Straža“. Tednik je skupno glasilo vseh struj Slovenske ljudske stranke na Goriškem. Pozdravljamo, da „Goriška Straža“ odločno poudarja, da stoji na stališču majniške deklaracije t. j. Jugoslavija v okvirju habsburške dinastije. Tega nekateri ljubljanski dnevniki več ne poudarjajo in vendar je edino pravo slovensko stališče: naša nerazdružljivost s habsburško dinastijo. Vse drugo se pravi rezati megljo.

Smrt. Umrla je v Ljubljani Gabrijela Gabrič, v 22. letu svoje starosti. — Umrla je Marija Hojker, rojena Fritz, soproga železniškega sprevodnika v Ljubljani. — Umrla je v Poljčah na Gorenjskem stotnikova vdova Ana Busbach roj. Kollmann. — Umrl je 13. t. m. graščak Vincenc Bachler v Račah, star 77 let. — V Polickem pri Jerenini je 12. t. m. umrl veleposestnik in župan Leopold Ledinek, star 48 let. — Umrl je v Gradcu 20. t. m. čevljar Anton Brumen, dan po prej je umrla njegova žena Marija.

Ne prodajajte svojih zemljišč tujcem! Iz nemškega Građaca razpošiljajo po naših krajih

posameznim večjim posestnikom okrožnice, v katerih zaupno povprašujejo, hočejo li prodati svoja posestva. Ker tičijo za tem nemške banke in „Südmarka“, svarimo tem potom domačine, da se ne dajo zapeljati.

Kupujte rodno grudo! Iz Kamnika poročajo: Tukašnjo nemško „Vila Luise“ gospodične Praschnikerjeve je kupil kolarski mojster Stare.

Oskrbni prispevek za evakuirance. Po ministrski naredbi pristoji oskrbni prispevek ne samo evakuiranim osebam, temveč tudi takim, ki so bile radi nenadnih dogodkov, n. pr. umikanja čet, prisiljene zapustiti svoje stalno bivališče. Tozadevne odklonjene prošnje za prispevek naj se znova vložijo.

Srečni časi. Dež samih bankovcev se je vsul na avstrijsko fronto ob Piavi. Lahki so natančno ponaredili avstrijske bankovce ter jih spustili za par milijonov med avstrijske vojake. Na ta način hočejo pomnožiti papir v Avstriji in s tem še bolj znižati vrednost našega denarja.

Na oltar sili. Govori se, da bodo segli tudi po cerkvenih zlatih in srebrnih posodah. Nemški škofje so vprašali nemško vlado, koliko resnice je na govoricah, da bodo zaplenjene zlate in srebrne cerkvene posode. Nemška vlada je nato odgovorila, da za sedaj še ne misli na to.

Šolarji in koprive. Šolski sveti so pooblašeni, da dovolijo šolam v kojih okolišču bi šolarji tudi letos lahko trgali in zbirali koprive, nekatere dni do 15. oktobra proste šolskega pouka.

Triglavski dom na Kredarici so zaprli. Vse pohištvo so spravili v dolini. Vstopiti in prenočiti v koči se torej ne da.

Sladkor po 3 K. Finančni odsek je že sprejel predlog o zvišanju sladkornega davka in ga predložil poslanski zbornici. Dalje bo centrala za sladkor — tako se imenuje zdaj oblastno varovani sladkorni kartel — ceno sladkorja nove letine podvojila. Kilogram bo po 3 K. Centrala se izgovarja na podražanje premoga, transporta, plač itd. To je res. Pa naj plačajo razni sladkorni židje in baroni ta povisek iz lastnega težkega žepa in naj ne zvrčajo vseh bremen na ljudstvo. Ali res ni mogoče postaviti nikake meje v izplačevanju mastnih oderuških dividend in raznih tantiem. Ljudstvo, ti pa plačuj!

Bela kava stane po ljubljanskih kavarnah 1 K. Doslej je stala le 70—80 vinarjev. Sedaj je pa dražja in — slabša!

Šulferajn v skrbah. Za nadučitelja na šulferajnski šoli v Hrastniku je bil imenovan, ko je prevzela dežela šolo v svojo oskrb, neki Horvat, ki polaga — kakor trdi sedaj uradno „Šulferajn“ — večjo važnost in se bolj ozira na želje Slovencev, kakor pa da bi varoval nemški značaj zaupane mu nemške šole. Nadučitelj je namreč opustil nemške šolske maše. Verouk se poučuje skoro izključno v slovensčini, tudi za otroke, ki znajo nemško. Za prvo sv. obhajilo so se delili tudi nemškim otrokom slovenski spominski listi. Zamerijo mu, da se nadučitelj ne briga za „Šulferajn“ in občuje skoro samo v slovenskih krogih. Tega nemškutarji v Hrastniku ne morejo trpeti. Nam se zdi, da šulferajnski učitelj, če je pedagog, ne more drugače delati.

Svidenje in razočaranje. Pred nekaj dnevi je oženjen posestniški sin Janez Škergot iz Fram prišel nenadoma k svojim staršem, vrnivši se iz ruskega vjetništva, odkoder se niti enkrat ni oglasil. Usoda je hotela, da je baš tisti čas prišla k njegovim staršem njegova žena, toda na veliko začudenje moža z — enoletnim otrokom na rokah. Goljufani mož se ni prav nič razburil, ampak se je okrenil stran od nezveste boljše polovice in noče o njej seveda nič več vedeti. To je eden žalosten slučaj izmed mnogih!

Narodno gospodarstvo.

Na denarnem trgu je avstrijska mirovna nota napravila najboljšo razpoloženje ne le v Avstriji, ampak posebno v nevtralnih državah. V Švici je poskočil kurz avstrijske krone od 37 na 49½ frankov in nemške marke od 67,75 na 70 frankov. Tudi francoski frank se je povzpelo od 82,25 na 83,25. Vidi pa se, da je bilo to le posledica trenutnega utisa, kajti le prvi dan po razglasenju naše note so šli kurzi navzgor. Zdi se, da so se tudi umetno podprli kurzi, zato da bi nota tembolj učinkovala. — Dunajska devizna centrala je zaznamovala sledeče kurze: nizozemski goldinar 535,5, berlinska marka 173, bolgarski lev 131 in švicarski frank 254,5 kron.

Divji kostanj kot nadomestek za milo. Navadni divji kostanj služi lahko kot izvrstni nadomestek za toaletno milo. Rjavo kožo zrelega kostanjevega sadu je treba olupiti; v peči dobro posušene kostanje stolci potem v fino rumeno moko, ki jo imej pripravljeno v škali na umivalniku. Žlička kostanjeve moke, pomešana v perišču z vodo, zadostuje, ako jo zdrgneš in speniš, da si umiješ obraz, vrat in roke. — Ako zmešaš enake dele kostanjeve moke s finim žaganjem trdega lesa, si tako sam napraviš dobro umivalno sredstvo, ki naredi roke gladke in mehke. Vzemi žličko take zmesi na roko, prilij nekaj kapljic vode, zmešaj in dobro odrgni s to kašo roke ter jih operi z vodo. Pol steklenice kostanjeve moke, pol steklenice destilirane vode, zraven nekaj kapljic bencoeve tinkture, da belilno toaletno vodo, ki naredi kožo mehko.

Ruski vrednostni papirji. Z naredbo finančnega ministrstva je določeno, da smejo avstrijski državljani oddati ruske državne papirje, državno garantirane železniške obligacije ter druge z garancijo ruske države zajamčene vrednostne papirje do 14. septembra 1918. pri podružnicah Avstro-Ogrske banke v svrhu, da se opremijo z uradnim pečatom. Ker se nahaja mnogo takih vrednostnih papirjev v sovražnem inozemstvu in ker se ti niso mogli še prezentirati, se opozarja avstrijske lastnike, da čim prej prijavijo te vrednostne papirje z natančno navedbo bližnjih okoliščin (skupine, številko, serijo, kraj, zapreka oddaje itd.). Obenem se mora predložiti potrebne priloge o državljanstvu lastnika, o načinu nabave in tako dalje.

Cene hmelju gredo skokoma kvišku. Na hmeljskem trgu v Zlatcu naraščajo skokoma cene za hmelj. Dočim so še v prejšnjem tednu plačevali stot žatečkega hmelja po 710—730 K, ga danes plačujejo že po 740—760 K za 50 kg. Za tuj hmelj lanskega pridelka so ponujali po 400 K za 50 kg, za tuj hmelj letošnjega pridelka še pa ni bilo do sedaj nobenega povpraševanja.

Pri zlatnikih 110 odstotkov poviška. Do sedaj so smele avstrijske banke za zlatnike zahtevati le oni znesek v papirju, na katerega se zlatnik glasi (nominalne vrednosti). Kdor je več zahteval ali ponujal, ga je lahko zadela občutna kazen. Tako so hoteli ščititi valuto, da ne bi padla. Posledica tega pa je bila, da se je zlato prodajalo le pod roko za velikanske cene, dokler ni bilo bankam potom rezervatnega odloka ukazano, da smejo izplačevati za 10 K v zlatu 21 K v papirju. V takozvanem kavarniškem prometu se je cena zlata skokoma dvigala. 26. avgusta je stal 1 kg čistega zlata že 19.600 kron, 27. avgusta 20.700 kron. Srebro se prodaja kilogram po 570 kron. Najvišjo ceno pa ima platina; 1 gram stane 50 kron, torej 1 kg 50.000 kron.

Drobiž.

Jugoslovansko vprašanje.

Budimpešta, 21. septembra. Bosansko vprašanje ni akutno, domneva se temveč, da se bo dala končna rešitev doseči šele po vojski z ozirrom na Srbijo in Črno goro.

Budimpešta, 21. septembra. Kakor so javili listi, je baje rekel dr. Spitzmüller, da sta Tisza in Sarkotić eksponenta vlade, kar se tiče rešitve jugoslovanskega vprašanja. Tega Spitzmüller ni rekel.

Budimpešta, 21. septembra. O jugoslovanskem vprašanju vkljub mnogim posvetovanjem in avdijencam še ni padla nobena odločitev. Kompleks vprašanj, ki stoje z rešitvijo v zvezi, je prevelik. Ogrji zahtevajo Bosno, Avstrija pa zahteva, da se priklopi Hrvaški. Drugi zopet svetujejo, naj se Bosna najprej združi z Ogrsko, čez nekaj let pa priklopi Hrvaški. Kadar bo padla odločitev, bodo izdali slovesno deklaracijo.

Načelnik češkega oddelka upravne komisije.

Praga, 21. septembra. Pravijo, da bo imenovan načelnikom češkega oddelka upravne komisije sekcijski svetnik v notranjem ministrstvu dr. Nindra. Cesarski patent, ki odreja delitev upravne komisije, izide ta teden. Tudi deželno uradništvo bodo razdelili na češki in nemški del.

Češko žito za Čehe.

Brno, 21. septembra. Kakor na Češkem so sklenili sedaj tudi na Moravskem, da naj kmetje svojega žita, kolikor jim ga ni treba dati vojni-žitnemu zavodu, ne prodajajo Nemcem, ampak samo češkim organizacijam, ki bodo moko in žito dajale samo Čehom. Nemci protestirajo.

Z dunajske univerze.

Dunaj, 21. septembra. V ponedeljek se začno vpisovanja na univerzi. Na črni deski je pribita objava, ki pravi, da dijakov iz Galicije in Bukovine, pa tudi iz nekaterih drugih dežel, ne bodo inskribirali. Prav posebno so izključeni dijaki prvega tečaja. Rektorat pa seveda lahko dovoljuje izjeme. Vojaških medicincev se prepoved ne tiče.

Parlamentarna vlada v Nemčiji.

Lipsko, 21. septembra. Vladna kriza je stopila v odločilen štadij. Večinske stranke so odločne, da ustvarijo parlamentarno vlado, ki bo vodila politiko brez ozira na glavni vojaški stan. Socialisti hočejo parlamentarizacijo podpirati pod sledečimi pogoji: 1. Odpravit se mora § 9 ustave, po katerem ne smejo biti člani parlamenta tudi člani zveznega sveta; 2. zahtevajo 2 ali 3 ministrska mesta; 3. državni tajnik za notranje zadeve mora biti socialista. Za to mesto kandidirajo Ebert. Odločil bo centrum, ki ima v ponedeljek važno sejo. Kot Hertlingov naslednik se imenuje grof Brockdorff-Rantzau, sedaj poslanik v Kopenhagnu.

Živila za nadvojvodo.

Budimpešta, 21. septembra. Neki Marinčuk, ki si je nadeval naslov cesarskega svetnika in pravil, da kupuje živila za nadvojvodo Friderika, je nakupil na južnem Ogrskem velike množine živil. Med tem so moža zaprli, a sedaj je potrjeno, da je mož res nakupoval za nadvojvodo.

Še več kruha v Nemčiji.

Berolin, 21. septembra. Od 1. oktobra naprej pride na osebo dokaj več kruha. Letošnje žito se tako dobro melje, da da 15 do 17 odst. več moke. Oseba bo dobivala na teden za štiri funte več kruha. Tudi krompirja bo več.

Velik orkan v Budimpešti.

Budimpešta, 21. septembra. V Budimpešti je divjal preteklo noč silen orkan. Telefonske in brzojavne zveze so bile pretrgane.

Nova bolezen na Španskem.

Bern, 21. septembra. „Progres du Lyon“ javlja, da se je pokazala na Španskem nova bolezen. Pričenja se podobno, kakor španska gripa, pa kmalu preide v tifus. V Madridu je obolelo nekaj tisoč vojakov na novi bolezni.

Zmes.

Petrograd, 20. septembra. V Kronštadu so obesili 6 popov zaradi njihovih simpatij za antantno.

London, 21. septembra. Bivši japonski vna-
nji minister Motono je umrl.

Kopenhagen, 21. septembra. Dansko-ame-
riška trgovska pogodba je podpisana.

Širom sveta.

Zvezdnati križ. Dne 18. septembra je poteklo 250 let, odkar je bil ustanovljen visokople-
miški red Zvezdnati križ, znani avstrijski damski red.

Eksplodizijav Wöllersdorfu. O eksploziji v Wöllersdorfu poroča se „A. Z. am Abend“: V sredo ob četrtno na 12 uro dopoldne se je zgodila v municijski tvornici v Wöllersdorfu strašna nesreča. Ravno ko je bilo v objektu zaposlenih 143 deklet in žen je nastala veeobsežna eksplozija. Na delavskih mizah so ležali zavoji smodnika. Eksplozija sicer ni bila močna, a je užgala smodnik. Ogenj se je prijel oblek delavk. Ogenj sam na sebi še ne bi bil imel ravno tako velikih posledic, toda goreči smodnik je povzročal veliko vročino, da so se delavke onesveščale. Le one, ki so prve opazile grozečo nesrečo, so mogle doseči izhod. Ko so skušali priti ponesrečenkam na pomoč, je ležalo v poslopju na kupe trupel. Nekaterim ženskam, ki so jih še mogli rešiti, so strgli gorečo obleko z života. V tvornici je bilo baje zaposlenih 500 delavk. V bolnišnicah leži menda 300 mrljcev. Mrtvih je bilo skupaj 320. Na Dunaj so prepeljali 40 poškodovanih oseb. Glavni eksploziji so potem sledile še manjše. Gasilci so sosednja poslopja pobrizgali z vodo, da so bila izven vsake nevarnosti, goreče poslopje pa so poplaveli.

Svojo mater umoril. Na Saksonskem je sin s sekiro ubil svojo mater, hišno posestnico König. Vzrok zločina je prepri zaradi dedščine. Morilec je pobegnil.

Strela ubila tri otroke. V mozelskem in sarskem ozemlju je divjala huda nevihta, ki je naredila veliko škode. Pri Rolandswerthu je ubila strela tri otroke, ki so iskali zavetja pod drevesom.

48.000 cigaret ukradenih. V Vratislavi je bil z voza ukraden zaboj z 48.000 cigaretami. O tatovih ni nikakega sledu.

Iz reda salvatorijancev. V bolnici v Tavelu je umrl 70 letni pater Jordan, ustanovitelj reda salvatorijancev. Ob izbruhu vojne z Italijo se je pater Jordan nahajal v Rimu; ker je bil Nemec, je moral zapustiti večno mesto in se podati v Švico.

50 netopirjev v spalnici. Čuden obisk je dobila pred nekoliko dnevi neka družina v Zagrebu. Zvečer je naenkrat frfotalo okoli 50 netopirjev v spalnici, letali so brez strahu okoli in so se končno zalezi za omare, podobe, v podobe itd. Vsi poskusi, spraviti živalce iz spalnice, so bili zaman. Šele prihodnje jutro so zopni gostje zapustili stanovanje.

Španska bolezen! „Times“ poročajo iz San Sebastiana, da se je zopet pojavila skrivnostna bolezen, ki se je bila začetkom poletja razpasla po celi deželi. Na južnem Španskem zahteva posebno veliko žrtev. Ob špansko-francoski meji so proti razširjenju španske bolezni ukrenjene stroge odredbe.

Izgredi radi pomanjkanja živil. V Amsterdamu, Rotterdamu in Haagu so bili zadnje dni nemiri. Množica je oplenila pekarijo in trgovine z živilom. Nastopiti je morala policija in vojsvo. Vojaški dopusti so ustavljeni. Povod izgredom je deloma tudi pomanjkanje živil.

Pet otrok umrlo v dvanajstih dneh. Iz Inomosta se poroča, da je vseh pet pri starših Hosp Götzisu bivajočih otrok pomrlo v 12 dneh vsled neke črvesne bolezni. Domneva se, da so se zastrupili z gobami.

Katoliško vseučilišče v Lublinu se bo odprlo že letos meseca novembra. Ustanovilo se je po inicijativi rektorja petrograjske katoliške akademije P. Radzizevskija in njegovega prijatelja industrijalca Jaroszymskija. Kot veren katolik in Poljak je izjavil, da bo trpel vse stroške za katoliško vseučilišče. Iz svojih sredstev bo uredil slušalnice, laboratorije in nabavil znanstvene pripomočke.

Kako se je selil gledališki igravec. Iz Šarlotenburga pri Berlinu se poroča o sledeči lopovščini, ki je tudi za današnje čase, ko lopovi slave trumfe, posebne vrste: Neki gledališki igravec, ki je imel dovolj poguma, menjati stanovanje, se je z voznikom dogovoril, da ga bo določen dan pred 1. oktobrom preselil. Pred nekaj dnevi pa so prišli vozniki k igralcu, češ da prihajajo po naročilu voznika, ki ga bo selil, in ga vprašali, če sedaj lahko prepeljejo pohištvo, ker imajo ravno čas. Igravec je bil s tem zadovoljen. Vozniki so znesli vse pohištvo in ostalo opravo na voz ter jo odpeljali. Igravec, vesel, da se je vse tako hitro in dobro izvršilo, se je odpeljal v avtomobilu na svoje novo stanovanje, kjer je voznikov pričakoval. Čakal je in čakal, a zaman, voznikov ni bilo od nikoder. Čez nekaj ur je povprašal pri vozniku, s katerim se je radi selitve dogovoril, kaj je z njegovimi rečmi; voznik seveda ni vedel ničesar. Igravec pa še danes čaka voznikov in svojega pohištva, a še vedno zaman.

Razpis službe. Deželni odbor kranjski razpisuje 12 službenih mest za provizorne strežnike moškega spola v deželni blaznici na Studencu. S to službo je spojena pravica do prostega stanovanja (brez družine), hrane, službene obleke in nagrade mesečno 60 K v prvem letu, 80 K v drugem letu. Deželni odbor bo predlagal dežel-nemu zboru, da se smejo strežniki po dveletnem zadovoljivem poskusnem službovanju in po pre-stanem strežniškem izpitu stalno namestiti s pravoico do časovnega napredovanja in starostne preskrbe. Začetna plača po definitivnem imenovanju znaša 1200 K; od 6. leta naprej imajo definitivni strežniki pravico do 8 v pokojnino vstevnih tri-letnic po 150 K, tako, da bi znašala polna po-kojnina po 30 letih definitivnega službovanja letno 2400 K; naravnali užiti ostanejo kakor v prvih letih nespremenjeni. Za časa provizornega služ-bovanja v prvih dveh letih velja za obojestransko odpoved 14dnevni rok. V smislu službenih do-ložil za provizorne strežnike prosilci ne smejo biti stari manj kot 25 in ne več kot 35 let. Prošnje, katerim je priložiti dokazilo telesne spo-sobnosti, rojstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo ter spričevalo o nravnosti kakor tudi izkaz o dosednjem službovanju, je vlagati osebno pri vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljub-ljani do 10. oktobra 1918. Tam se dobivajo tudi podrobnejša pojasnila.

n—3.